

alusta alkuun

TOIMITTANEET

ILARI HETEMÄKI · OUTI FINGERROOS · TUOMAS HEIKKILÄ · JOUKO RIKKINEN

Gaudeamus

Julkaistu yhteistyössä Tieteellisten seurain valtuuskunnan kanssa

Copyright © 2023 Tekijät ja Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kannen kuva: Marko Myllyaho
Kansi: Jukka Aalto / Armadillo Graphics

KL: 30
UDK: 3

ISBN: 978-952-345-204-6

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2023

Sisällys

I HISTORIALLISET ALUT JA MURTUMAT

- Mikael A. Manninen* 13 Suomen varhaisin asutus
Kaius Sinnemäki 30 Ihmiskielen alku
Terhi-Anna Wilska 48 Rahan raja – Pähkinäsaaren rauhan
raja, moderni kulutus ja varallisuus
Tuomas Tepora 64 Kuinka suomalainen yhteiskunta
selvisi sisällissodasta?
Karl-Erik Michelsen 78 Milloin Suomen teollisuus alkoi?

II TUTKIMUSAVAUKSET JA TIETEENALOJEN ALKU

- Kirsi Peltonen* 101 Matematiikan ja taiteen kosketuksia
Otso Ovaskainen 115 Tunteen biodiversiteetti – miten
loput lajit löydetään?
Eija Stark 135 Kansallisen kulttuurin ja perinteen
tutkimuksen alut
Elena Svahn 154 Kansalaistiede – kaikkien mahdollisuus
tehdä tiedettä

III TULEVAISUUDEN UUDET ALUT

- Teea Kortetmäki* 171 Mitä tarkoittaa oikeudenmukainen
ruokamurros?
Minna Suni 191 Uusi maa, uusi kieli, uusi työ – mikä
auttaa alkuun?
Juhana Heikonen 218 Kenen ehdoilla kaupunkia tehdään?
Keijo Lakkala 239 Utopioista kohti tulevaisuuksien
moneutta

EPILOGI

- Henry Pihlström* 257 Uuden alun edessä – mitä antroposeenin
jälkeen?

KAINALOJUTUT

Satu Koivisto: Jokisuiden ja järvenrantojen asutus Suomessa kivi-
kaudella, 26

Hannes Lohi: Koiran alku, 28

Riho Grünthal: Suomen kielen alku, 44

Kaarina Pitkänen-Heikkilä: Suomenkielisen tieteen synty, 46

Maria Lähteenmäki: Suomen itärajan uudet alut, 62

Teemu Lehmusruus: Soluja kivisellä planeetalla – datapohjaisen
havainnon taide, 113

Tomas Roslin: Lajisto muuttuu – miten kehitystä seurataan?, 130

Harri Jalonen: Teknologian ja tieteentekemisen uudet alut – korvaako
tekoäly tutkijan?, 133

Riina Haanpää: Digitaalisuus – kulttuuriperinnön tutkimuksen uusi
alku, 150

Tuomas Heikkilä: Miten päästä legendan alkujuurille?, 152

Hanna Kuusisto: Potilaan tuottama tieto parantaa hoidon laatua, 166

Jyrki Niemi: Turvemaiden merkitys ruokajärjestelmän päästöjen
hallinnassa, 185

Mikko Mäkelä: Uudet teknologiat tekstiilien kierrätyksessä, 187

Seppo Honkanen: Valokuitujen vallankumous tietoliikennetekniikassa,
189

Sulevi Riukulehto & Katja Rinne-Koski: Monipaikkaisesta asumisesta
monipaikkaiseen kotiseutuun, 216

Outi Ampuja: Aina vain lisää autoja?, 236

Jukka Jouhki: Utopiayhteisöjen visiot ja haasteet, 252

Minna Suni, selkomukautus Hanna Männikkölahti: Uusi
maa, uusi kieli, uusi työ – mikä auttaa alkuun?, 206

TEKIJÄT, 267